

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 16.3.2011
COM(2011) 126 final

2011/0059 (CNS)

Propunere de

REGULAMENT AL CONSILIULUI

**privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor
judecătorești în materia regimurilor matrimoniale**

{COM(2011) 125 final}

{COM(2011) 127 final}

{SEC(2011) 327 final}

{SEC(2011) 328 final}

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

1.1. Context general

Articolul 67 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede, la alineatul (1), că Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale și a diferitelor sisteme de drept. Alineatul (4) al acestui articol prevede că Uniunea facilitează accesul la justiție, în special pe baza principiului recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare în materie civilă. Articolul 81 din același tratat menționează în mod expres măsuri care urmăresc să asigure „recunoașterea reciprocă între statele membre a deciziilor judiciare și extrajudiciare și executarea acestora”, precum și „compatibilitatea normelor aplicabile în statele membre în materie de conflict de legi și de competență”. Numeroase instrumente au fost deja adoptate pe această bază, în special Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, însă acestea nu includ în domeniul lor de aplicare regimurile matrimoniale.

Adoptarea unui instrument european în materia regimurilor matrimoniale figura deja printre prioritățile Planului de acțiune de la Viena din 1998. Programul de recunoaștere reciprocă a hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială¹ adoptat de Consiliu la 30 noiembrie 2000, a prevăzut elaborarea unui instrument referitor la competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia „regimurilor matrimoniale și a consecințelor patrimoniale ale separării cuplurilor necăsătorite”. Programul de la Haga², adoptat de Consiliul European la 4-5 noiembrie 2004, care a stabilit ca prioritate principală punerea în aplicare a Programului de recunoaștere reciprocă din 2000, solicitase Comisiei să prezinte o carte verde privind „reglementarea conflictelor de legi în materia regimului matrimonial, abordând în principal problema competenței judiciare și a recunoașterii reciproce” și subliniase necesitatea adoptării, până în 2011, a unui instrument în acest domeniu.

Programul de la Stockholm adoptat la 11 decembrie 2009 de Consiliul European menționează, de asemenea, că recunoașterea reciprocă trebuie extinsă la regimurile matrimoniale și la consecințele patrimoniale ale separării cuplurilor.

În „Raportul pe 2010 privind cetățenia Uniunii: eliminarea obstacolelor din calea exercitării drepturilor cetățenilor Uniunii”³, adoptat la 27 octombrie 2010, Comisia a identificat incertitudinea în privința drepturilor de proprietate ale cuplurilor internaționale ca fiind unul din principalele obstacole cu care încă se confruntă cetățenii UE în viața de zi cu zi, atunci când își exercită, dincolo de frontierele naționale, drepturile conferite de UE. Prin urmare, Comisia a anunțat, ca modalitate de remediere a acestei situații, adoptarea în 2011 a unei propuneri de instrument legislativ care să permită cuplurilor internaționale (soți sau parteneri înregistrați) să afle cu mai multă ușurință, ce instanțe judecătorești sunt competente și ce legislație se aplică drepturilor lor de proprietate.

¹ JO C 12 din 15.1.2001, p.1.

² JO C 53 din 3.3.2005, p.1.

³ COM(2010)603.

1.2. Motivele și obiectivele propunerii

Mobilitatea crescută a persoanelor într-un spațiu fără frontiere interioare antrenează o creștere semnificativă a uniunilor între resortisanții din state membre diferite, precum și prezența acestor cupluri într-un stat membru, fără a avea naționalitatea acestuia, la care se adaugă deseori achiziționarea de bunuri situate pe teritoriul mai multor state membre ale Uniunii. Un studiu realizat de consorțiul ASSER-UCL⁴ în 2003 a evidențiat importanța fenomenului cuplurilor transnaționale în cadrul Uniunii și dificultățile practice și juridice cu care acestea se confruntă, atât în ceea ce privește administrarea curentă a bunurilor cuplului, cât și în momentul împărțirii acestora, ca urmare a separării cuplului sau a decesului uneia din părți. Aceste dificultăți sunt deseori legate de diferențele mari între normele aplicabile, atât de drept material cât și de drept internațional privat, care reglementează materia efectelor patrimoniale ale căsătoriilor.

Din cauza particularităților proprii căsătoriei și parteneriatului înregistrat și a diferitelor consecințe juridice pe care le produc aceste forme de uniune, Comisia prezintă două propuneri distincte de regulamente: unul referitor la competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale și altul referitor la competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate.

Prezenta propunere vizează în special instituirea în Uniunea Europeană a unui cadru juridic clar, având ca obiect stabilirea instanței judecătorești competente, legea aplicabilă în materia regimurilor matrimoniale și facilitarea circulației hotărârilor judecătorești și a actelor între statele membre.

2. REZULTATUL CONSULTĂRILOR – ANALIZA DE IMPACT

Înainte de pregătirea prezentei propuneri a avut loc o amplă consultare a statelor membre, a celorlalte instituții și a publicului. În urma studiului realizat în 2003, Comisia a publicat la 17 iulie 2006 o Carte verde privind reglementarea conflictelor de legi în materia regimului matrimonial, ce abordează în special competența judiciară și recunoașterea reciprocă⁵ și care a inițiat o amplă consultare în acest domeniu. Pentru pregătirea propunerii, Comisia a constituit un grup de experți numit „PRM/III”. Acesta a fost alcătuit din membri proveniți din diferitele profesii vizate, reprezentând diferitele culturi juridice europene și s-a reunit de cinci ori în perioada 2008-2010. De asemenea, la 28 septembrie 2009, Comisia a organizat o dezbateră publică în cursul căreia schimburile de idei cu cei aproximativ o sută de participanți au confirmat necesitatea unui instrument al Uniunii în materia regimurilor matrimoniale care să reglementeze în special competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești. Pentru a discuta liniile mari ale propunerii în curs de pregătire, la 23 martie 2010 a fost organizată o reuniune cu experții naționali.

În sfârșit, Comisia a realizat o analiză de impact comună propunerilor de regulamente referitoare la regimurile matrimoniale și, respectiv, la efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate. Aceasta este anexată prezentei propuneri.

⁴ Studiul privind regimurile matrimoniale ale cuplurilor căsătorite și patrimoniul cuplurilor necăsătorite reglementate de dreptul internațional privat și de dreptul intern al statelor membre ale Uniunii, Consorțiul ASSER-UCL, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

⁵ COM(2006)400.

3. ASPECTELE JURIDICE ALE PROPUNERII

3.1. Temeiul juridic

Temeiul juridic al prezentei propuneri este articolul 81 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care conferă Consiliului competența de a adopta, după consultarea Parlamentului European, măsuri de dreptul familiei care au implicații transfrontaliere.

Materia regimurilor matrimoniale depinde de existența relațiilor de familie între persoanele în cauză. Într-adevăr, regimul matrimonial, care privește relațiile patrimoniale dintre soți, precum și dintre soți și terți, este strâns legat de faptul căsătoriei, astfel încât trebuie considerat ca făcând parte din dreptul familiei. Acesta nu există decât prin faptul căsătoriei și dispare o dată cu încetarea sau desfacerea acesteia (ca urmare a decesului unuia dintre soți, a divorțului sau a separării de drept a cuplului).

Obiectivul prezentei propuneri este de a stabili un set complet de norme de drept internațional privat aplicabile în materia regimurilor matrimoniale. Astfel, propunerea vizează competența judiciară, legea aplicabilă, precum și recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în materia regimurilor matrimoniale. Normele conținute în propunere intervin doar în situații cu caracter transnațional.

3.2. Principiul subsidiarității

Obiectivele propunerii nu pot fi realizate decât sub forma unor norme comune în materia regimurilor matrimoniale, care trebuie să fie identice pentru a asigura securitate juridică și previzibilitate pentru cetățeni. Prin urmare, o acțiune unilaterală a statelor membre nu ar putea realiza acest obiectiv. În această materie există două convenții internaționale ale Conferinței de drept internațional privat de la Haga, Convenția din 17 iulie 1905 privind conflictele de legi referitoare la efectele căsătoriei asupra drepturilor și obligațiilor soților în cadrul raporturilor lor personale și asupra bunurilor soților, și Convenția din 14 martie 1978 privind legea aplicabilă regimurilor matrimoniale, însă acestea nu au fost ratificate decât de 3 state membre și nu oferă soluțiile așteptate în raport cu amploarea problemelor vizate prin prezenta propunere, evidențiate atât de analiza de impact cât și de consultarea publică. Având în vedere natura și amploarea problemelor cu care se confruntă cetățenii, obiectivele propunerii nu pot fi realizate decât la nivelul Uniunii.

3.3. Principiul proporționalității

Propunerea este conformă cu principiul proporționalității deoarece se limitează la ceea ce este strict necesar pentru atingerea obiectivelor. Propunerea nu armonizează normele de drept ale statelor membre privind regimurile matrimoniale și nu afectează nici regimul fiscal al lichidării regimurilor matrimoniale astfel cum acesta este prevăzut de legislația statelor membre. Propunerea nu va implica nicio sarcină financiară sau administrativă pentru cetățeni și va crea o sarcină suplimentară foarte redusă pentru autoritățile naționale relevante.

3.4. impactul asupra drepturilor fundamentale

Conform strategiei Uniunii pentru punerea în aplicare efectivă a Cartei drepturilor fundamentale de către Uniunea Europeană⁶, Comisia a verificat dacă propunerea respectă drepturile enunțate în cartă.

Aceasta nu aduce atingere dreptului la respectarea vieții private și de familie și dreptului la căsătorie și la întemeierea unei familii conform legilor naționale, prevăzute respectiv la articolele 7 și 9 din cartă.

Dreptul de proprietate, prevăzut la articolul 17 din cartă, este consolidat. Previzibilitatea în ceea ce privește legea aplicabilă tuturor bunurilor cuplului va permite într-adevăr soților să își exercite în mod efectiv de dreptul lor de proprietate.

Comisia a verificat, de asemenea, că se ține cont de articolul 21 care interzice discriminarea de orice natură.

În sfârșit, dispozițiile propuse îmbunătățesc accesul la justiție în Uniune pentru cetățeni și, în special, pentru cuplurile căsătorite. Acestea facilitează aplicarea articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale care garantează dreptul la o cale de atac eficientă și dreptul de a avea acces la o instanță judecătorească imparțială. Prin prevederea unor criterii obiective de stabilire a instanței judecătorești competente sunt înlăturate procedurile paralele, precum și recurgerea precipitată a părții mai active la instanța mai favorabilă, în detrimentul celeilalte părți.

3.5 Alegerea instrumentului

Necesitatea asigurării securității juridice și a previzibilității impune norme clare și uniforme, sub forma unui regulament. Normele propuse în materie de competență, lege aplicabilă și circulație a hotărârilor judecătorești sunt detaliate și precise și nu trebuie transpuse în legislația națională. Obiectivele de securitate și de previzibilitate juridică nu ar putea fi pe deplin realizate dacă statele membre ar dispune de o marjă de apreciere în ceea ce privește punerea în aplicare a normelor.

4. IMPLICAȚII BUGETARE, SIMPLIFICARE ȘI COERENȚA CU CELELALTE POLITICI ALE UNIUNII

4.1. Implicații bugetare

Propunerea nu va avea implicații asupra bugetului Uniunii.

4.2. Simplificare

Armonizarea normelor de competență va simplifica în mod considerabil procedurile permițând stabilirea, conform unor norme comune, a instanței judecătorești competente să judece o cauză privind regimul matrimonial. Extinderea competenței instanțelor judecătorești sesizate cu o acțiune de divorț, de separare de drept, de anulare a căsătoriei sau cu o procedură succesorală, în aplicarea instrumentelor existente sau viitoare ale Uniunii, la acțiunile conexe privind regimul matrimonial, va face posibil ca aceeași instanță judecătorească să se pronunțe asupra tuturor problemelor cetățenilor în aceste materii.

⁶ Comunicare a Comisiei - COM(2010) 573, din 19.10.2010.

Armonizarea normelor privind conflictele de legi va simplifica în mod considerabil procedurile, permițând cetățenilor să stabilească legislația aplicabilă pe baza unui set unic de norme, care înlocuiesc normele naționale privind conflictele de legi existente în statele membre participante.

În sfârșit, normele propuse privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești vor facilita circulația acestora dintr-un stat membru într-altul.

4.3. Coerența cu alte politici și obiective ale Uniunii

Prezenta propunere se înscrie, astfel cum s-a subliniat în Raportul pe 2010 privind cetățenia Uniunii, menționat anterior, în cadrul exercițiului lansat de Comisie în vederea eliminării obstacolelor cu care se confruntă cetățenii Uniunii atunci când își exercită, în viața de zi cu zi, drepturile ce le sunt conferite de UE.

5. OBSERVAȚII PE MARGINEA ARTICOLELOR

5.1. Capitolul I: domeniul de aplicare și definiții

Articolul 1

Conceptul de regim matrimonial trebuie interpretat în mod autonom și trebuie să se refere atât la aspectele privind administrarea curentă a bunurilor soților, cât și la cele referitoare la lichidarea acestora, ca urmare a separării cuplului sau a decesului unuia din membri.

În contextul stabilirii domeniilor vizate de viitorul instrument, s-a preferat întocmirea unei liste exhaustive a materiilor care nu fac parte din domeniul de aplicare al regulamentului. Astfel, materiile acoperite deja de regulamentele în vigoare ale Uniunii, precum obligațiile de întreținere⁷, în special între soți, și aspectele privitoare la validitatea și efectele liberalităților⁸ nu vor face parte din domeniul de aplicare al regulamentului. Aspectele ce țin de dreptul succesoral sunt, de asemenea, excluse din domeniul de aplicare a acestuia.

Regulamentul nu afectează natura drepturilor reale asupra bunurilor, calificarea bunurilor și a drepturilor și nici stabilirea prerogativelor titularului acestor drepturi.

De asemenea, se exclude publicitatea drepturilor asupra bunurilor, în special funcționarea registrului funciar și efectele înscrierii sau nu în acest registru.

Articolul 2

În vederea asigurării coerenței și pentru facilitarea înțelegerii și a punerii în aplicare a acestora, anumite definiții ale noțiunilor folosite în prezentul regulament sunt aceleași cu cele folosite în alte instrumente ale Uniunii în vigoare sau în curs de negociere.

De altfel, definiția propusă a noțiunii de „instanță judecătorească”, este redactată astfel încât să includă autoritățile și persoanele care își exercită atribuțiile prin delegare sau desemnare de către o instanță judecătorească și să permită asimilarea actelor eliberate de aceste autorități cu hotărârile

⁷ Reglementate prin Regulamentul (CE) nr. 4/2009 (JO L 7 din 10.1.2009, p. 1).

⁸ Reglementate prin Regulamentul (CE) nr. 593/2008 (JO L 177 din 4.7.2008, p.6).

judecătorești, în ceea ce privește modalitatea de recunoaștere și de executare într-un alt stat membru decât cel în care au fost emise.

5.2. Capitolul II: competența

Procedurile judiciare privind regimurile matrimoniale au deseori legătură cu lichidarea acestora, cauzată de încetarea vieții de cuplu, ca urmare a decesului unuia din soți sau a separării acestora.

Obiectivul urmărit prin acest regulament este în special acela de a permite ca diferitele proceduri conexe să fie aplicate de instanțele judecătorești ale aceluiași stat membru. În acest sens, regulamentul asigură concordanța normelor de stabilire a competenței instanțelor judecătorești sesizate pentru a se pronunța asupra aspectelor patrimoniale ale uniunilor, cu normele deja existente sau preconizate în alte instrumente europene.

Articolul 3

Astfel, și pentru ca în cazul decesului unuia din soți, instanța judecătorească sesizată să se poată pronunța atât asupra succesiunii soțului precedat cât și asupra lichidării regimului său patrimonial, prezentul articol prevede ca instanța competentă în materie de succesiuni și testamente să fie competentă să se pronunțe și asupra lichidării regimului matrimonial determinată de deschiderea succesiunii sau a testamentului, conform normelor prevăzute de propunerea de regulament privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a actelor autentice în materie de succesiuni precum și privind crearea unui certificat european de moștenitor.

Articolul 4

În același mod, instanța competentă să se pronunțe asupra divorțului, anulării căsătoriei sau separării de drept, conform dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 2201/2003, va putea, în cazul în care partenerii sunt de acord, să se pronunțe și asupra altor aspecte privind regimul matrimonial care rezultă din această procedură.

Articolul 5

Acest articol prevede, între altele, norme proprii de competență care trebuie aplicate, mai puțin în cazul procedurilor succesoriale sau de separare a cuplului (de exemplu, în caz de schimbare a regimului matrimonial la inițiativa soților). O listă de factori de legătură enumerați în ordinea importanței permite stabilirea statului membru ale cărui instanțe judecătorești sunt competente să se pronunțe asupra procedurilor privind aspectele regimului matrimonial.

Factorii de legătură propuși sunt, în special, reședința obișnuită comună a soților, ultima reședință obișnuită comună în cazul în care unul dintre soți încă mai locuiește acolo sau reședința obișnuită a pârâtului. Acești factori sunt foarte des întâlniți și coincid deseori cu locul unde sunt situate bunurile soților.

Articolul 6

În cazul în care, în urma aplicării articolelor precedente, nu este stabilită competența instanțelor judecătorești ale niciunui stat membru, acest articol permite stabilirea statului membru ale cărui instanțe vor putea, cu titlu de excepție, să se pronunțe asupra acestei proceduri. Această normă garantează accesul la justiție al soților și al terților interesați, în cazul în care un bun sau bunuri ale

unuia din soți sau ale ambilor soți se află pe teritoriul acestui stat membru, precum și în cazul în care ambii soți au cetățenia acestui stat membru.

5.3. Capitolul III: legea aplicabilă

Articolul 15

Alegerea regulamentului este cea a unui regim unitar: toate bunurile soților sunt supuse unei legi unice, legea aplicabilă regimului matrimonial.

Bunurile imobile au o importanță specială în patrimoniul cuplurilor și una din posibilitățile avute în vedere este ca acestea să facă obiectul legii statului în care se află (*lex rei sitae*), ceea ce presupune autorizarea unei anumite „fracționări” a legii aplicabile regimului matrimonial al unui cuplu. Această soluție pare însă să creeze dificultăți, în special în momentul lichidării regimului matrimonial, deoarece antrenează o fragmentare nedorită a unității regimului matrimonial (aceasta în timp ce pasivul ar rămâne unitar) precum și aplicarea unor legi distincte diferitelor bunuri care compun regimul matrimonial. Astfel, regulamentul prevede că legea aplicabilă regimului matrimonial, fie că este aleasă de soți sau stabilită, în lipsa unei astfel de alegeri, prin alte dispoziții, se va aplica tuturor bunurilor mobile sau imobile ale soților, indiferent de locul unde se află acestea.

Articolul 16

În cadrul consultațiilor care au avut loc, s-a ajuns la un consens larg în favoarea recunoașterii unei anumite libertăți a părților în ceea ce privește stabilirea legii aplicabile regimului matrimonial. Posibilitatea recunoscută soților de a alege această lege trebuie reglementată pentru a se preveni alegerea unei legi care are prea puțină legătură cu realitatea sau evoluția situației cuplului, și trebuie să poată fi întemeiată pe legea reședinței obișnuite sau a cetățeniei unuia dintre soți sau viitori soți.

Articolul 17

În cea mai mare parte a statelor membre, majoritatea soților nu aleg în mod expres legea aplicabilă regimului lor matrimonial, de unde rezultă importanța prevederii unor dispoziții comune tuturor statelor membre care să permită stabilirea legii aplicabile în aceste situații. O listă a factorilor de legătură obiectivi aplicabili în ordinea importanței permite identificarea legii aplicabile asigurând astfel o previzibilitate atât pentru soți cât și pentru terți. Aceste criterii asigură un echilibru între realitatea vieții cuplului, fiind vorba, în special, de stabilirea primei reședințe obișnuite comune și de necesitatea de a putea stabili cu ușurință legea aplicabilă regimului lor matrimonial.

Articolul 18

În afară de posibilitatea recunoscută soților de a alege legea aplicabilă în momentul încheierii căsătoriei (articolul 16), acest articol permite, de asemenea, efectuarea acestei alegeri ulterior, pe parcursul vieții cuplului. De asemenea, soții care au ales legea aplicabilă în momentul căsătoriei pot decide ulterior să schimbe această lege și să aleagă alta.

Este posibilă numai schimbarea voluntară a legii aplicabile soților. Dispozițiile regulamentului nu prevăd o schimbare automată a legii aplicabile, fără manifestarea voinței părților în acest sens, sau fără ca acestea să fi fost informate pentru a evita orice sursă de incertitudine juridică.

De altfel, pentru a evita ca schimbarea legii aplicabile regimului matrimonial să aibă efecte nedorite pentru soți, această schimbare nu trebuie să producă efecte decât pentru viitor, cu excepția cazului în care soții decid în mod expres să îi confere un caracter retroactiv.

Protecția drepturilor terților împotriva eventualității modificării regimului matrimonial al cuplului care le-ar afecta interesele este asigurată, regulamentul prevăzând că efectele schimbării regimului matrimonial se vor produce doar asupra părților și nu vor afecta drepturile terților.

Articolele 19-20

Aceste dispoziții reglementează modalitățile formale de alegere a legii aplicabile și condițiile de formă ale convenției matrimoniale. Acestea au drept obiectiv, de asemenea, să contribuie la protecția grupurilor vulnerabile, reprezentate adesea de soție, în cadrul unui cuplu.

Articolul 22

Pentru a ține cont de normele naționale și, în special, de cele privind protecția locuinței familiale, această dispoziție permite refuzarea aplicării unei legi străine într-un stat și aplicarea legii proprii a acestuia. Astfel, în vederea asigurării protecției locuinței familiale, un stat membru pe teritoriul căruia se află această locuință își va putea impune propriile norme de protecție a locuinței familiale. Cu titlu excepțional, acest stat poate aplica propria sa lege oricărei persoane aflate pe teritoriul său, aceasta fiind preferată dispozițiilor legii aplicabile în mod obișnuit sau legii convenției matrimoniale a acestei persoane, încheiată într-un alt stat membru.

5.4. Capitolul IV: recunoaștere, forță executorie și executare

Propunerea prevede libera circulație a hotărârilor judecătorești, actelor autentice și a tranzacțiilor judiciare în materia regimurilor matrimoniale. Ea realizează astfel o recunoaștere reciprocă, bazată pe încrederea mutuală ce rezultă din integrarea statelor membre în cadrul Uniunii Europene.

Această liberă circulație se concretizează într-o procedură uniformă de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești, actelor autentice și tranzacțiilor judiciare provenind dintr-un alt stat membru și înlocuiește procedurile naționale în vigoare în prezent în diferitele state membre. Motivele de nerecunoaștere sau de refuzare a executării sunt, de asemenea, armonizate la nivel european și au fost reduse la minimum necesar. Acestea înlocuiesc motivele variate și deseori mai ample care există în prezent la nivel național.

Hotărâri judecătorești

Normele propuse privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești sunt aliniate cu cele propuse în materie de succesiuni. Acestea conțin astfel o trimitere la procedura de exequatur existentă în materie civilă și comercială. Prin urmare, orice hotărâre judecătorească pronunțată într-un stat membru este recunoscută în celelalte state membre fără nicio procedură specială. Pentru obținerea executării acestei hotărâri judecătorești, solicitantul va trebui să inițieze o procedură uniformă în statul de executare, care îi va permite să obțină investirea cu formulă executorie. Procedura este unilaterală și se limitează, într-o primă etapă, la o verificare a documentelor. Numai într-o etapă ulterioară, în cazul în care pârâtul formulează obiecțiuni, judecătorul va proceda la examinarea posibilelor motive de refuz. Aceste motive asigură o protecție adecvată a drepturilor pârâților.

Aceste norme reprezintă un progres important în acest domeniu față de situația actuală. Într-adevăr, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești este reglementată, în prezent, de dreptul național al statelor membre sau de acorduri bilaterale încheiate între anumite state membre. Procedurile de urmat, documentele necesare pentru obținerea hotărârii de investire cu formulă executorie, precum și motivele de refuzare a hotărârilor pronunțate în străinătate diferă, astfel, în funcție de statele membre în cauză.

Astfel cum s-a explicat mai sus, prezentul regulament constituie o primă măsură adoptată în materia regimurilor matrimoniale și privește dreptul familiei (a se vedea punctul 3.1). Având în vedere contextul specific, libera circulație a hotărârilor judecătorești face obiectul procedurii de exequatur, astfel cum este prevăzută în prezent în regulamentul Bruxelles I în vigoare⁹.

Cu toate acestea, ca și în alte domenii, ar putea fi avută în vedere, într-o etapă ulterioară, eliminarea procedurilor intermediare (exequatur), după o evaluare a normelor prevăzute de prezentul regulament și dezvoltarea cooperării judiciare în materia regimurilor matrimoniale, precum și în materii înrudite, în special, regulamentul Bruxelles II bis¹⁰.

Acele întocmite de autoritățile care își exercită atribuțiile prin delegare sau desemnare, conform definiției instanței judecătorești prevăzută la articolul 2 din prezentul regulament vor fi asimilate hotărârilor judecătorești și astfel, vor face obiectul dispozițiilor privind recunoașterea și executarea prevăzute în acest capitol.

Acte autentice

Având în vedere importanța practică a actelor autentice în materia regimurilor matrimoniale și în scopul asigurării coerenței acestui regulament cu alte instrumente ale Uniunii, prezentul regulament trebuie să asigure recunoașterea acestora, pentru a le permite libera circulație.

Recunoașterea actelor autentice înseamnă că acestea se bucură de aceeași forță probantă în ceea ce privește conținutul actului înregistrat și faptele înscrise în acesta, de aceeași prezumție de autenticitate, precum și de același caracter executoriu ca în țara lor de origine.

5.5. Capitolul V: opozabilitatea față de terți

Aceste dispoziții sunt concepute pentru a concilia securitatea juridică a soților și protecția terților în cazul aplicării unei norme pe care nu ar fi putut să o cunoască sau să o prevadă. Astfel, statele membre au posibilitatea să prevadă, pentru actele încheiate între unul din soți și un terț care își are reședința pe teritoriul acestora, că soțul nu va putea să se prevaleze de normele regimului său matrimonial decât dacă acesta a fost publicat sau dacă terțul a fost informat sau ar fi trebuit să fie informat despre existența acestuia.

⁹ JO L 12 din 16. 1. 2001, p. 1.

¹⁰ Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338 din 23.12.2003).

Propunere de

REGULAMENT AL CONSILIULUI

privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 81 alineatul (3),

având în vedere propunerea Comisiei,

având în vedere avizul Parlamentului European¹¹,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European¹²,

având în vedere avizul Comitetului Regiunilor¹³,

hotărând în conformitate cu procedura legislativă specială,

întrucât:

- (1) Uniunea Europeană și-a stabilit ca obiectiv menținerea și dezvoltarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, în cadrul căruia se asigură libera circulație a persoanelor. Pentru punerea în practică progresivă a unui astfel de spațiu, Uniunea trebuie să adopte măsuri privind cooperarea judiciară în materie civilă cu implicații transfrontaliere.
- (2) Consiliul European reunit la Tampere la 15 și 16 octombrie 1999 a aprobat principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a altor hotărâri ale autorităților judiciare, ca fundament al cooperării judiciare în materie civilă, și a invitat Consiliul și Comisia să adopte un program de măsuri destinate punerii în aplicare a acestui principiu.
- (3) La 30 noiembrie 2000, Consiliul a adoptat proiectul de program de măsuri privind punerea în aplicare a principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială¹⁴. Programul stabilește măsuri referitoare la armonizarea normelor privind conflictul de legi, menite să faciliteze recunoașterea reciprocă a hotărârilor. Acesta prevede elaborarea unuia sau mai multor instrumente privind recunoașterea reciprocă în materia

¹¹ JO C din , p. .

¹² JO C din , p. .

¹³ JO C din , p. .

¹⁴ JO C 12 din 15.1.2001, p. 1.

regimurilor matrimoniale, și a consecințelor patrimoniale ale separării cuplurilor necăsătorite.

- (4) Consiliul European, reunit la Bruxelles la 4-5 noiembrie 2004, a adoptat un nou program intitulat „Programul de la Haga: consolidarea libertății, a securității și a justiției în Uniunea Europeană”¹⁵. În cadrul acestui program, Consiliul a invitat Comisia să prezinte o carte verde privind reglementarea conflictelor de legi în materia regimului matrimonial, care să abordeze, în special, competența judiciară și recunoașterea reciprocă. Acest program subliniază necesitatea adoptării, până în anul 2011, a unui instrument în acest domeniu.
- (5) Tot la 17 iulie, Comisia a adoptat o carte verde¹⁶ privind reglementarea conflictelor de legi în materie de regim matrimonial, ce tratează în special problema competenței judiciare și a recunoașterii reciproce. Această carte verde a deschis o amplă consultare cu privire la ansamblul dificultăților cu care se confruntă cuplurile în contextul european, în cazul lichidării patrimoniului comun, precum și cu privire la instrumentele juridice aflate de surmontare a acestor dificultăți.
- (6) Programul de la Stockholm din decembrie 2009, care stabilește prioritățile în materie de justiție, libertate și securitate pentru perioada 2010-2014¹⁷, menționează, de asemenea, că recunoașterea reciprocă ar trebui să fie extinsă la regimurile matrimoniale și la consecințele patrimoniale ale separării cuplurilor.
- (7) În „Raportul pe 2010 privind cetățenia Uniunii: eliminarea obstacolelor din calea exercitării drepturilor cetățenilor Uniunii”¹⁸, adoptat la 27 octombrie 2010, Comisia a anunțat adoptarea unei propuneri de instrument legislativ care permite eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor și, în special, a dificultăților cu care se confruntă cuplurile în ceea ce privește administrarea sau împărțirea bunurilor lor.
- (8) În vederea asigurării securității juridice a cuplurilor căsătorite în privința bunurilor acestora și a unei anumite previzibilități, toate normele aplicabile regimurilor matrimoniale trebuie cuprinse într-un singur instrument.
- (9) Pentru a atinge obiectivele vizate, prezentul regulament reunește într-un singur instrument dispozițiile privind competența judiciară, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a actelor autentice în acest domeniu, precum și opozabilitatea față de terți a regimurilor matrimoniale.
- (10) Prezentul regulament are ca obiect problemele legate de regimurile matrimoniale. Acesta nu reglementează noțiunea de căsătorie, care este definită de dreptul național al statelor membre.
- (11) Domeniul de aplicare al prezentului regulament ar trebui extins la toate aspectele civile privind regimurile matrimoniale, ce vizează atât administrarea curentă a bunurilor soților, cât și lichidarea regimului, ca urmare a separării cuplului sau a decesului unuia dintre membri.

¹⁵ JO C 53 din 3.3.2005, p. 1.

¹⁶ COM(2006)400.

¹⁷ JO C 115 din 4.5.2010, p. 1.

¹⁸ COM(2010)603.

- (12) Obligațiile de întreținere între soți fiind reglementate prin Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere¹⁹, acestea ar trebui, prin urmare, să fie excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament, ca și aspectele privind validitatea și efectele liberalităților, reglementate prin Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I)²⁰.
- (13) Deoarece este posibil ca aspectele privind natura drepturilor reale să fie reglementate în dreptul național al statelor membre, ca și cele privind publicitatea acestor drepturi, aceste aspecte ar trebui, de asemenea, să fie excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament, după cum sunt excluse din Regulamentul (UE) nr. .../.... [*al Parlamentului European și al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a actelor autentice în materie de succesiuni, precum și privind crearea unui certificat european de moștenitor*]²¹. Astfel, instanțele din statul membru în care se află bunul unuia sau ambilor soți poate lua măsuri în materie de drepturi reale, în special privind înregistrarea transferului care are ca obiect acest bun în registrul publicitate, în cazul în care legislația acestui stat membru prevede acest lucru.
- (14) Pentru a ține cont de mobilitatea crescută a cuplurilor pe durata căsătoriei și pentru favorizarea unei bune administrări a justiției, normele de competență cuprinse în prezentul regulament prevăd că aspectele privind regimul matrimonial, inclusiv lichidarea sa, legate de o procedură de divorț, separare de drept și anulare a căsătoriei, vor fi tratate de instanțele judecătorești ale statului membru, competente să soluționeze acțiunile de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000²².
- (15) Din aceleași motive, aspectele privind regimul matrimonial legate de decesul unuia din soți ar trebui să fie tratate de instanța competentă să se pronunțe cu privire la moștenirea acestui soț, astfel cum această instanță a fost stabilită prin Regulamentul (UE) nr. .../.... [*al Parlamentului European și al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a actelor autentice în materie de succesiuni, precum și privind crearea unui certificat european de moștenitor*].
- (16) În cazul în care aspectele privind regimul matrimonial nu sunt legate nici de o procedură de divorț, separare de drept și anulare a căsătoriei, nici de decesul unuia din soți, soții pot hotărî să supună aspectele privind regimul lor matrimonial instanțelor judecătorești ale statului membru a căror lege aplicabilă au ales-o ca fiind legea ce trebuie să se aplice regimului lor matrimonial. Această decizie ia forma unui acord între soți, care poate fi încheiat în orice moment, inclusiv în cursul procedurii.
- (17) Prezentul regulament trebuie să permită ca aceleași instanțe judecătorești ale unui stat membru, care au competența teritorială, să se pronunțe și asupra cererilor privind regimul

¹⁹ JO L 7 din 10.1.2009, p. 1.

²⁰ JO L 177 din 4.7.2008, p.6.

²¹ JO L , din , p. .

²² JO L 338, din 23.12.2003, p. 1.

matrimonial, cu excepția cazurilor de separare a cuplurilor sau de deces al unuia dintre soți, și să prevadă, în special, un *forum necessitatis*, pentru a preveni apariția situațiilor de denegare de justiție.

- (18) Buna funcționare a justiției impune evitarea situației în care în două state membre se pronunță hotărâri inconciliabile. În acest scop, prezentul regulament trebuie să prevadă normele generale de procedură, inspirate de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială²³.
- (19) În vederea facilitării administrării bunurilor soților, prezentul regulament le va permite acestora să aleagă legea aplicabilă patrimoniului lor, indiferent de natura sau de situarea acestora, dintre legile care au o legătură strânsă cu soții, datorită reședinței sau cetățeniei fiecăruia dintre aceștia. Această alegere poate fi făcută oricând, în momentul încheierii căsătoriei, dar și în cursul căsătoriei.
- (20) Legea aleasă de soți pentru reglementarea efectelor patrimoniale ale căsătoriei lor, sau în absența unei alegeri, legea stabilită prin aplicarea factorilor de legătură ar trebui să se aplice chiar dacă nu este legea unui stat membru. Pentru facilitarea aplicării de către instanțele judecătorești ale unui stat membru a legii unui alt stat membru, Rețeaua Judiciară Europeană în materie civilă și comercială creată prin Decizia 2001/470/CE a Consiliului din 28 mai 2001²⁴ poate oferi informații instanțelor judecătorești cu privire la conținutul legii străine.
- (21) În absența alegerii legii aplicabile și în scopul de a concilia previzibilitatea și nevoie de securitate juridică, acordând în același timp o atenție prioritară realității vieții de cuplu, prezentul regulament trebuie să introducă norme armonizate în materia conflictului de legi, bazate pe criterii succesive de legătură, care să permită desemnarea legii aplicabile ansamblului de bunuri ale soților. Astfel, prima reședință obișnuită comună a soților după căsătorie ar trebui să fie primul criteriu, înainte de legea cetățeniei comune a soților din momentul căsătoriei. În cazul în care niciunul din acești factori nu este prezent, sau în absența unei prime reședințe comune în caz de dublă cetățenie comună a soților în momentul căsătoriei, ar trebuie să se aplice, ca al treilea factor, legea statului cu care ambii soți au legăturile cele mai strânse, ținându-se cont de toate circumstanțele și, în special, de locul încheierii căsătoriei, precizându-se faptul că aceste legături strânse ar trebui luate în considerare în momentul încheierii căsătoriei.
- (22) Deoarece termenul cetățenie este utilizat pentru determinarea legii aplicabile, trebuie să se țină cont de faptul că anumite state, al căror sistem juridic este bazat pe *common law*, utilizează termenul domiciliu și nu cetățenie drept factor de legătură.
- (23) În vederea asigurării securității juridice a tranzacțiilor și a interzicerii oricăror modificări ale legii aplicabile regimului matrimonial efectuate fără ca soții să fie informați, nicio schimbare a legii aplicabile regimului matrimonial nu trebuie să fie efectuată fără manifestarea expresă de voință a părților. Această schimbare hotărâtă de părți nu va putea avea efect retroactiv, cu excepția cazului în care soții au stipulat în mod expres acest lucru.

²³ JO L 12 din 16.1.2001, p. 1.

²⁴ JO L 174 din 27.6.2001, p. 25.

În toate cazurile, nu se va putea aduce atingere drepturilor terților și validității actelor încheiate ulterior.

- (24) Având în vedere importanța alegerii legii aplicabile regimului matrimonial, regulamentul trebuie să introducă anumite garanții de natură să asigure că soții sau viitorii soți cunosc consecințele alegerii lor. Această alegere va trebui să îmbrace forma prevăzută pentru convenția matrimonială de legea statului ales sau de legea statului în care se întocmește actul și va trebui să fie cel puțin formulată în scris, datată și semnată de cei doi soți. Pe de altă parte, vor trebui respectate eventualele cerințe suplimentare de formă impuse de legea statului ales sau de legea statului în care se întocmește actul, cu privire la validitatea, publicitatea sau înregistrarea unor astfel de convenții.
- (25) În circumstanțe excepționale, considerente de interes public trebuie să dea instanțelor judecătorești ale statelor membre posibilitatea de a refuza legea străină, atunci când aplicarea acesteia într-o anumită cauză ar fi vădit incompatibilă cu ordinea publică a instanței judecătorești sesizate. Cu toate acestea, instanțele judecătorești nu ar trebui să poată ridica excepția de ordine publică pentru a refuza legea unui alt stat și nici să refuze să recunoască sau să execute o hotărâre judecătorească pronunțată, un act autentic, o tranzacție judiciară efectuate într-un alt stat, în cazul în care aplicarea excepției de ordine publică ar încălca dispozițiile Cartei drepturilor fundamentale, în special articolul 21, care interzice orice tip de discriminare.
- (26) Având în vedere că există state în care coexistă două sau mai multe sisteme de drept sau seturi de norme care privesc problemele reglementate de prezentul regulament, trebuie prevăzut în ce măsură dispozițiile prezentului regulament se aplică în unitățile teritoriale diferite ale acestor state.
- (27) Recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești pronunțate în statele membre fiind unul din obiectivele prezentului regulament, acesta trebuie să prevadă norme cu privire la recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, inspirate de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 și adaptate, după caz, cerințelor specifice ale domeniului care face obiectul prezentului regulament.
- (28) Pentru a se ține seama de diferitele modalități de soluționare a aspectelor privind regimurile matrimoniale în statele membre, prezentul regulament trebuie să asigure recunoașterea și executarea actelor autentice. Cu toate acestea, actele autentice nu pot fi asimilate hotărârilor instanțelor în ceea ce privește recunoașterea lor. Recunoașterea actelor autentice înseamnă că acestea au aceeași putere probantă deplină și integrală în ceea ce privește conținutul actului înregistrat și aceleași efecte ca și în statele membre de origine; de asemenea, sunt protejate de prezumția de validitate, care poate fi răsturnată în caz de contestație.
- (29) Deși legea aplicabilă regimului matrimonial trebuie să guverneze raporturile juridice între unul din soți și un terț, condițiile de opozabilitate ale acestei legi trebuie, totuși, să poată fi reglementate prin legea statului membru în care soțul sau terțul își are reședința obișnuită, pentru a asigura protecția acestuia din urmă. Astfel, legea acestui stat membru ar putea să prevadă că acest soț nu poate opune terțului legea regimului său matrimonial decât cu condiția respectării condițiilor de înregistrare sau de publicitate prevăzute de acest stat membru, cu excepția cazului în care terțul cunoaște sau ar trebui să cunoască legea aplicabilă regimului matrimonial.

- (30) Angajamentele internaționale pe care statele membre și le-au asumat impun ca prezentul regulament să nu aducă atingere convențiilor internaționale la care unul sau mai multe state membre sunt părți în momentul adoptării prezentului regulament. Coerența cu obiectivele generale ale prezentului regulament impune totuși ca prezentul regulament să prevaleze între statele membre asupra convențiilor.
- (31) Dat fiind că obiectivele prezentului regulament și anume, libera circulație a persoanelor în Uniunea Europeană, posibilitatea ca soții să își organizeze raporturile patrimoniale între ei și față de terți în pe durata existenței cuplului, precum și în momentul lichidării bunurilor acestuia precum și o mai mare previzibilitate și securitate juridică, nu pot fi realizate în mod satisfăcător la nivelul statelor membre putând, prin urmare, datorită dimensiunilor și efectelor prezentului regulament să fie realizate mai bine la nivelul Uniunii Europene, Uniunea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității consacrat la articolul 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este prevăzut la articolul menționat, prezentul regulament nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor respective.
- (32) Prezentul regulament respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special la articolele 7, 9, 17, 21 și 47, referitoare la respectarea vieții private și de familie, dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie conform legislației naționale, dreptul de proprietate, interdicția oricărei discriminări și dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești. Prezentul regulament trebuie aplicat de instanțele statelor membre respectând aceste drepturi și principii.
- (33) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, [Regatul Unit și Irlanda și-au notificat dorința de a participa la adoptarea și aplicarea prezentului regulament]/[fără a aduce atingere articolului 4 din protocol, Regatul Unit și Irlanda nu participă la adoptarea prezentului regulament, și, prin urmare, nu le revin obligații în virtutea acestuia și nici nu le sunt aplicabile dispozițiile sale].
- (34) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul privind poziția Danemarcei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Danemarca nu participă la adoptarea prezentului regulament și, prin urmare, nu îi revin obligații în virtutea acestuia și nici nu îi sunt aplicabile dispozițiile sale,

ADOPTĂ PREZENTUL REGULAMENT:

Capitolul I

Domeniu de aplicare și definiții

Articolul 1

Domeniul de aplicare

1. Prezentul regulament se aplică regimurilor matrimoniale.

Regulamentul nu se aplică în special în materie fiscală, vamală și administrativă.

2. În sensul prezentului regulament, prin „stat membru” se înțeleg toate statele membre cu excepția Danemarcei, [a Regatului Unit și a Irlandei].
3. Prezentului regulament nu se aplică în ceea ce privește:
 - (a) capacitatea soților;
 - (b) obligațiile de întreținere;
 - (c) liberalitățile între soți;
 - (d) drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor;
 - (e) contractele de societate între soți;
 - (f) natura drepturilor reale asupra unui bun și publicitatea acestor drepturi.

Articolul 2

Definiții

În sensul prezentului regulament:

- (a) „regim matrimonial” înseamnă ansamblul de norme privind raporturile patrimoniale între soți și față de terți;
- (b) „convenție matrimonială” înseamnă actul prin care soții își organizează raporturile patrimoniale între ei și față de terți;
- (c) „act autentic” înseamnă: un act care a fost întocmit sau înregistrat în mod oficial ca act autentic în statul membru de origine și a cărui autenticitate:
 - i) se referă la semnătura și conținutul actului autentic și
 - ii) a fost întocmit de către o autoritate publică sau orice altă autoritate împuternicită în acest sens;
- (d) „hotărâre judecătorească” înseamnă orice hotărâre judecătorească în materia regimului matrimonial, pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, indiferent de denumirea hotărârii judecătorești, inclusiv termenii „sentință”, „decizie”, „ordonanță” sau „mandat de executare”, precum și stabilirea de către greșier a cheltuielilor de judecată;
- (e) „stat membru de origine” înseamnă statul membru în care, după caz, a fost pronunțată hotărârea judecătorească, a fost încheiată convenția matrimonială, a fost întocmit actul autentic, a fost încuviințată tranzacția judiciară sau a fost întocmit actul de lichidare a patrimoniului comun sau orice alt act efectuat de către sau în fața autorității judiciare sau a autorității delegate sau desemnate de aceasta;
- (f) „stat membru solicitat” înseamnă statul membru în care se solicită recunoașterea și/sau executarea hotărârii judecătorești, a convenției matrimoniale, a actului autentic, a

tranzacției judiciare, a actului de lichidare a patrimoniului comun sau a oricărui alt act efectuat de către sau în fața autorității judiciare sau a autorității delegate sau desemnate de aceasta;

- (g) „instanță judecătorească” înseamnă orice autoritate judiciară competentă a statelor membre care exercită o funcție jurisdicțională în materia regimului matrimonial, precum și orice altă autoritate nejudiciară sau persoană care exercită, prin delegare sau desemnare de către o autoritate judiciară a statelor membre, atribuții ce țin de competențele instanțelor judecătorești, astfel cum acestea sunt prevăzute în prezentul regulament;
- (h) „tranzacție judiciară” înseamnă o tranzacție în materia regimului matrimonial, aprobată de o instanță judecătorească sau încheiată în fața unei instanțe judecătorești în cursul unei proceduri.

Capitolul II

Competența

Articolul 3

Competența în caz de deces al unuia din soți

Instanțele judecătorești ale unui stat membru sesizate cu o cerere privind succesiunea unuia dintre soți, în aplicarea Regulamentului (UE) nr. .../.... [*al Parlamentului European și al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a actelor autentice în materie de succesiuni, precum și privind crearea unui certificat european de moștenitor*], sunt, de asemenea, competente să statueze cu privire la aspectele privind regimul matrimonial care au legătură cu cererea.

Articolul 4

Competența în caz de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei

Instanțele judecătorești ale unui stat membru sesizate cu o cerere de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei, în aplicarea Regulamentului (CE) nr. 2201/2003, sunt, de asemenea, competente, în cazul unui astfel de acord între soți, să statueze cu privire la aspectele privind regimul matrimonial care au legătură cu cererea.

Acest acord poate fi încheiat în orice moment, inclusiv în cursul procedurii. În cazul în care acordul este încheiat înaintea procedurii, acesta trebuie formulat în scris, datat și semnat de ambele părți.

În absența acordului soților, competența se stabilește conform articolului 5 și următoarele.

Articolul 5

Alte criterii de stabilire a competenței

1. În afara cazurilor prevăzute la articolele 3 și 4, sunt competente să statueze asupra unui proceduri privind regimul matrimonial al soților, instanțele judecătorești ale statului membru:
 - a) unde se află reședința obișnuită comună a soților, sau în lipsa acesteia
 - b) unde se află ultima reședință obișnuită comună a soților în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau, în lipsa acesteia
 - c) unde se află reședința obișnuită a pârâtului, sau în lipsa acesteia
 - d) a cărui cetățenie o dețin cei doi soți sau, în cazul Regatului Unit și al Irlandei, unde se află domiciliul comun al acestora.
2. Cele două părți pot conveni, de asemenea, ca instanțele judecătorești ale statului membru a cărui lege a fost aleasă ca lege aplicabilă regimului lor matrimonial, conform articolelor 16 și 18, să fie competente să statueze cu privire la aspectele privind regimul lor matrimonial.

Acest acord poate fi încheiat în orice moment, inclusiv în cursul procedurii. În cazul în care acordul este încheiat înaintea procedurii, acesta trebuie formulat în scris, datat și semnat de ambele părți.

Articolul 6

Competență subsidiară

În cazul în care nicio instanță nu este competentă în temeiul articolelor 3, 4 și 5, sunt competente instanțele din statul membru pe teritoriul căruia sunt situate bunul sau bunurile unuia sau ambilor soți, caz în care instanța sesizată nu se va pronunța decât asupra aspectelor legate de acest bun sau aceste bunuri.

Articolul 7

Forum necessitatis

În cazul în care nicio instanță a unui stat membru nu este competentă în temeiul articolelor 3, 4, 5 și 6, instanțele dintr-un stat membru, în circumstanțe excepționale și cu condiția ca această cauză să prezinte o legătură suficient de strânsă cu acest stat membru, pot statua cu privire la regimul matrimonial dacă procedura se dovedește imposibilă sau aceasta nu poate fi inițiată sau nu se poate desfășura în mod rezonabil într-un stat terț.

Articolul 8

Competența în cazul unei cereri reconvenționale

Instanța judecătorească sesizată în temeiul articolelor 3, 4, 5, 6 sau 7 în fața căreia procedura este în curs, este deopotrivă competentă să examineze cererea reconvențională, în măsura în care aceasta se înscrie în domeniul de aplicare a prezentului regulament.

Articolul 9
Sesizarea unei instanțe judecătorești

O instanță judecătorească se consideră sesizată:

- a) la data la care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a fost depus la instanță, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului sau
- b) în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță.

Articolul 10
Verificarea competenței

Instanța judecătorească a unui stat membru sesizată într-o cauză privind regimul matrimonial pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament își declină din oficiu competența.

Articolul 11
Verificarea admisibilității

1. Atunci când pârâtul, care își are reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat decât statul membru în care s-a intentat acțiunea nu se prezintă în fața instanței judecătorești, instanța competentă trebuie să suspende judecata până când se stabilește că pârâtul a primit actul de sesizare a instanței judecătorești sau un act echivalent în timp util pentru pregătirea apărării sau că au fost întreprinse toate demersurile necesare în acest scop.
2. Articolul 19 din Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială²⁵ se aplică în locul dispozițiilor alineatului (1) al prezentului articol dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a trebuit să fie transmis dintr-un stat membru către un altul în temeiul dispozițiilor prezentului regulament.
3. În cazul în care nu se aplică dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 1393/2007, se aplică articolul 15 din Convenția de la Haga din 15 noiembrie 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, în cazul în care actul de sesizare a instanței sau un act echivalent a trebuit să fie transmis în străinătate în temeiul respectivei convenții.

²⁵ JO L 324 din 10.12.2007, p. 79.

Articolul 12
Litispendență

1. În cazul în care acțiuni având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe judecătorești din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu judecata până când se stabilește competența primei instanțe sesizate.
2. În cazurile vizate la alineatul (1), prima instanță sesizată își stabilește competența în termen de șase luni, cu excepția cazului în care acest lucru este imposibil din motive excepționale. La cererea oricărei alte instanțe sesizate cu același litigiu, prima instanță sesizată informează cu privire la data la care a fost sesizată și indică acesteia dacă s-a declarat competentă cu privire la acest litigiu sau, în caz contrar, îi comunică termenul estimat necesar pentru stabilirea competenței.
3. În cazul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată în al doilea rând își declină competența în favoarea acesteia.

Articolul 13
Conexitate

1. În cazul în care acțiuni conexe sunt pe rol înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior poate suspenda judecata.
2. În cazul în care aceste acțiuni sunt pendinte în fața instanțelor de prim grad de jurisdicție, orice instanță judecătorească sesizată ulterior poate, de asemenea, la cererea uneia dintre părți, să-și decline competența, cu condiția ca respectivele acțiuni să fie de competența primei instanțe sesizate și ca legea pe care aceasta o aplică să permită conexarea acțiunilor.
3. În înțelesul prezentului articol, sunt considerate conexe acele acțiuni care sunt atât de strâns legate între ele încât este oportună instrumentarea și judecarea lor în același timp, pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor.

Articolul 14
Măsuri provizorii și asigurătorii

Măsurile provizorii sau asigurătorii prevăzute de legea unui stat membru pot fi solicitate instanțelor judecătorești ale acestui stat chiar în cazul în care, în temeiul prezentului regulament, instanțele judecătorești dintr-un alt stat membru sunt competente să judece cauza pe fond.

Capitolul III

Legea aplicabilă

Articolul 15

Unitatea legii aplicabile

Legea aplicabilă regimului matrimonial în temeiul articolelor 16, 17 și 18 se aplică tuturor bunurilor soților.

Articolul 16

Alegerea legii aplicabile

Soții sau viitorii soți pot alege legea aplicabilă regimului lor matrimonial, sub rezerva ca aceasta să fie una din următoarele legi:

- a) legea statului în care soții sau viitorii soți își au reședința obișnuită comună sau
- b) legea statului în care unul din soți sau unul din viitorii soți își are reședința obișnuită în momentul efectuării acestei alegeri sau
- c) legea statului a cărui cetățenie este deținută de unul din soți sau de unul din viitorii soți în momentul efectuării acestei alegeri.

Articolul 17

Stabilirea legii aplicabile în absența alegerii

1. În absența alegerii efectuate de soți, legea aplicabilă regimului matrimonial este:
 - a) legea statului în care soții își au prima reședința obișnuită comună după căsătorie, sau în lipsă
 - b) legea statului a cărui cetățenie comună este deținută de soți la momentul căsătoriei, sau în lipsă
 - c) legea statului cu care soții au împreună cele mai strânse legături, ținându-se cont de toate circumstanțele și în special, de locul încheierii căsătoriei.
2. Dispozițiile de la alineatul (1) litera (b) nu se aplică în cazul în care soții au mai mult de o cetățenie comună.

Articolul 18

Schimbarea legii aplicabile

Oricând pe parcursul căsătoriei, soții pot să supună regimul lor matrimonial unei alte legi decât cea aplicabilă până în acel moment. Aceștia nu pot desemna decât una din următoarele legi:

- a) legea statului în care soții își au reședința obișnuită în momentul efectuării acestei alegeri;
- b) legea unui stat a cărui cetățenie este deținută de unul din soți în momentul efectuării acestei alegeri.

În absența manifestării de voință contrare din partea părților, schimbarea legii aplicabile regimului matrimonial nu produce efecte decât pentru viitor.

În cazul în care soții aleg să confere acestei schimbări a legii aplicabile un efect retroactiv, această retroactivitate nu aduce atingere validității actelor anterioare încheiate sub imperiul legii aplicabile până în acel moment sau drepturilor terților rezultate din legea aplicabilă anterior.

Articolul 19

Condițiile de formă ale alegerii legii aplicabile

1. Alegerea legii aplicabile îmbracă forma prevăzută pentru convenția matrimonială, fie de legea aplicabilă a statului ales, fie de legea statului în care este întocmit actul.
2. Fără a se aduce atingere alineatului (1), alegerea trebuie să fie cel puțin expresă și formulată printr-un act scris, datat și semnat de ambii soți.
3. De asemenea, în cazul în care legea statului membru în care ambii soți își au reședința obișnuită comună în momentul alegerii prevăzute la alineatul (1) prevede, în cazul convenției matrimoniale, condiții suplimentare de formă, acestea trebuie respectate.

Articolul 20

Legea aplicabilă condițiilor de formă ale convenției matrimoniale

1. Forma convenției matrimoniale este cea prevăzută fie de legea aplicabilă regimului matrimonial, fie de legea statului în care se redactează convenția.
2. Fără a se aduce atingere alineatului (1), convenția matrimonială trebuie să facă cel puțin obiectul unui înscris datat și semnat de ambii soți.
3. De asemenea, în cazul în care legea statului membru în care ambii soți își au reședința obișnuită comună în momentul încheierii convenției matrimoniale prevede, pentru această convenție, condiții suplimentare de formă, acestea trebuie respectate.

Articolul 21

Caracterul universal al normei privind conflictul de legi

Legea stabilită în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol se aplică indiferent dacă aceasta este sau nu legea unui stat membru.

Articolul 22

Dispoziții de ordine publică

Dispozițiile prezentului regulament nu pot aduce atingere aplicării dispozițiilor imperative a căror respectare este privită drept esențială de către un anumit stat membru pentru salvagardarea intereselor sale publice, precum organizarea politică, socială sau economică, astfel încât să solicite aplicarea acestora întregii situații care intră în domeniul lor de aplicare, indiferent de legea aplicabilă regimului matrimonial în temeiul prezentului regulament.

Articolul 23

Ordinea publică a instanței judecătorești sesizate

Aplicarea unei dispoziții din legea desemnată în temeiul prezentului regulament nu poate fi refuzată decât dacă o astfel de aplicare este vădit incompatibilă cu ordinea publică a instanței judecătorești sesizate.

Articolul 24

Excluderea posibilității de retrimiteri

În cazul în care prin prezentul regulament se prevede aplicarea legislației unui stat, noțiunea de legislație cuprinde normele de drept material în vigoare în acest stat, cu excluderea normelor de drept internațional privat.

Articolul 25

State cu două sau mai multe sisteme de drept – conflicte teritoriale de legi

În cazul în care un stat se compune din mai multe unități teritoriale, fiecare dintre acestea având propriul său sistem de drept sau propriul său set de norme ce au legătură cu problemele reglementate prin prezentul regulament:

- a) orice referire la legea acestui stat se interpretează, în scopul stabilirii legii aplicabile în temeiul prezentului regulament, ca privind legea în vigoare în unitatea teritorială în cauză;
- b) orice referire la reședința obișnuită în acel stat se interpretează ca privind reședința obișnuită într-o unitate teritorială;
- c) orice referire la cetățenie privește unitatea teritorială stabilită prin legea acestui stat sau, în absența unor norme aplicabile, unitatea teritorială aleasă de părți, sau, în absența unei astfel de alegeri, unitatea teritorială cu care soțul sau soția au legăturile cele mai strânse.

Capitolul IV

Recunoaștere, forță executorie și executare

SECȚIUNEA 1

HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI

Subsecțiunea 1

Recunoaștere

Articolul 26

Recunoașterea hotărârilor

1. Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru sunt recunoscute în celelalte state membre fără să fie necesar să se recurgă la nicio procedură.
2. În cazul unei contestații, orice parte interesată care invocă pe cale principală recunoașterea unei hotărâri judecătorești poate solicita, în conformitate cu procedurile prevăzute la articolele [38-56] din Regulamentul (CE) nr. 44/2001, ca hotărârea să fie recunoscută.
3. Dacă recunoașterea este invocată pe cale incidentală înaintea unei instanțe a unui stat membru, aceasta din urmă este competentă în materie.

Articolul 27

Motive de nerecunoaștere a unei decizii

O hotărâre judecătorească nu este recunoscută în cazul în care:

- a) recunoașterea este vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat;
- b) actul de sesizare a instanței judecătorești sau un act echivalent nu a fost comunicat sau notificat părâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-un mod care să-i permită acestuia să-și pregătească apărarea, în cazul în care părâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii judecătorești atunci când a avut posibilitatea să o facă;
- c) hotărârea este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată într-o cauză între aceleași părți în statul membru solicitat;
- d) hotărârea este ireconciliabilă cu o hotărâre judecătorească pronunțată anterior într-un alt stat membru sau într-un stat terț între aceleași părți într-un litigiu având același obiect și

aceeași cauză, cu condiția ca hotărârea pronunțată anterior să întrunească condițiile necesare pentru a fi recunoscută în statul membru solicitat.

Articolul 28

Interzicerea controlului competenței instanței judecătorești de origine

1. Competența instanțelor judecătorești din statul membru de origine nu poate face obiectul controlului.
2. Criteriul ordinii publice prevăzut la articolul 23 nu se aplică normelor în materie de competență prevăzute la articolele 3-8.

Articolul 29

Interzicerea revizuirii pe fond

În nicio situație nu se poate revizui fondul hotărârii judecătorești pronunțate în străinătate.

Articolul 30

Suspendarea procedurii

Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cerere de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un alt stat membru poate suspenda procedura în cazul în care aceasta face obiectul unei căi de atac ordinare.

Subsecțiunea 2

Executare

Articolul 31

Hotărâri judecătorești executorii

Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru și care sunt executorii în acest stat membru sunt puse în executare în celelalte state membre în conformitate cu articolele [38-56 și 58] din Regulamentul (CE) nr. 44/2001.

SECȚIUNEA 2

ACTE AUTENTICE ȘI TRANZACȚII JUDICIARE

Articolul 32

Recunoașterea actelor autentice

1. Actele autentice întocmite într-un stat membru sunt recunoscute în celelalte state membre, cu excepția cazului în care se contestă validitatea acestor acte în conformitate cu legea

aplicabilă și cu condiția ca o astfel de recunoaștere să nu fie vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat.

2. Recunoașterea actelor autentice are ca efect de a conferi acestora forță probantă în ceea ce privește conținutul și o prezumție relativă de validitate.

Articolul 33

Forța executorie a actelor autentice

1. Actele autentice întocmite și executorii într-un stat membru sunt, la cerere, declarate executorii într-un alt stat membru, în conformitate cu procedura prevăzută la articolele [38-57] din Regulamentul (CE) nr. 44/2001.
2. Instanța la care se introduce o acțiune în temeiul articolelor [43 și 44] din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 respinge cererea de încuviințare a executării sau revocă hotărârea de încuviințare a executării numai dacă executarea actului autentic este vădit contrară ordinii publice din statul membru solicitat.

Articolul 34

Recunoașterea și forța executorie a tranzacțiilor judiciare

Tranzacțiile judiciare executorii în statul membru de origine sunt recunoscute și declarate executorii într-un alt stat membru, la cererea oricăreia din părțile interesate, în aceleași condiții ca și actele autentice. Instanța judecătorească sesizată cu acțiunea prevăzută la articolul [43 sau 44] din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 refuză cererea de încuviințare a executării sau revocă hotărârea de încuviințare a executării numai dacă executarea tranzacției judiciare este vădit contrară ordinii publice din statul membru de executare.

Capitolul V

Opozabilitate față de terți

Articolul 35

Opozabilitate față de terți

1. Efectele regimului matrimonial asupra unui raport juridic dintre un soț și un terț sunt reglementate de legea aplicabilă regimului matrimonial în temeiul prezentului regulament.
2. Cu toate acestea, dreptul unui stat membru poate să prevadă că un soț nu poate invoca opozabilitatea față de un terț a legii aplicabile regimului matrimonial în cazul în care unul dintre aceștia are reședința obișnuită pe teritoriul acestui stat membru și formalitățile de publicitate sau de înregistrare prevăzute de dreptul acestui stat membru nu au fost îndeplinite, cu excepția cazului în care terțul cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască legea aplicabilă regimului matrimonial.

3. Dreptul statului membru unde este situat un bun imobil poate să prevadă o normă similară cu cea de la alineatul (2) pentru raporturile juridice dintre un soț și un terț cu privire la acest bun imobil.

Capitolul VI

Dispoziții generale și finale

Articolul 36

Relațiile cu convențiile internaționale existente

1. Prezentul regulament nu afectează aplicarea convențiilor bilaterale sau multilaterale la care unul sau mai multe state membre sunt părți la data adoptării prezentului regulament și care privesc materiile reglementate de prezentul regulament, fără a aduce atingere obligațiilor ce revin statelor membre în temeiul articolului 351 din tratat.
2. Prin derogare de la alineatul (1), prezentul regulament prevalează, în relațiile dintre statele membre, asupra convențiilor care privesc materiile reglementate de prezentul regulament și la care statele membre sunt părți.

Articolul 37

Informații puse la dispoziția publicului și a autorităților competente

1. Până cel târziu la [...], statele membre comunică Comisiei în limba (limbile) oficială (oficiale) pe care o (le) consideră adecvată (adecvate):
 - a) o descriere a legislațiilor și a procedurilor naționale privind dreptul regimurilor matrimoniale, precum și textele relevante;
 - b) dispozițiile naționale privind opozabilitatea față de terți, în conformitate cu articolul 35 alineatele (2) și (3).
2. Statele membre informează Comisia în privința oricărei modificări ulterioare a acestor dispoziții.
3. Informațiile comunicate în conformitate cu alineatele (1) și (2) sunt puse la dispoziția publicului de către Comisie prin mijloacele corespunzătoare, în special prin intermediul site-ului multilingv al Rețelei Judiciare Europene în materie civilă și comercială.

Articolul 38

Clauză de revizuire

1. Până cel târziu la [cinci ani de la data intrării în vigoare ...], și ulterior la fiecare cinci ani, Comisia prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social European un raport privind aplicarea prezentului regulament. După caz, raportul este însoțit de propuneri în vederea adaptării prezentului regulament.

2. În acest scop, statele membre informează Comisia despre elementele relevante privind aplicarea prezentului regulament de către instanțele judecătorești ale acestora.

Articolul 39

Dispoziții tranzitorii

1. Dispozițiile capitolelor II și IV din prezentul regulament se aplică acțiunilor judiciare intentate, actelor autentice eliberate, tranzacțiilor judiciare încheiate și hotărârilor judecătorești pronunțate ulterior datei de punere în aplicare a acestuia.
2. Cu toate acestea, hotărârile judecătorești pronunțate după data aplicării prezentului regulament sunt recunoscute și executate în conformitate cu dispozițiile capitolului IV, în cazul în care normele de competență aplicate sunt conforme cu cele prevăzute la capitolul II, dacă acțiunea introdusă în statul membru de origine a fost intentată înainte de data aplicării prezentului regulament.
3. Dispozițiile capitolului III nu se aplică decât în cazul soților care s-au căsătorit sau care au desemnat legea aplicabilă regimului lor matrimonial ulterior datei de punere în aplicare a prezentului regulament.

Articolul 40

Intrarea în vigoare

1. Prezentul regulament intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.
2. Prezentul regulament se aplică începând de la [un an după intrarea sa în vigoare].

Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în statele membre, în conformitate cu tratatele.

Adoptat la [...],[...]

Pentru Consiliu
Președintele